

Pyh nt 
Konserniohje

---

2 Soveltamisala	3
3 Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen.....	3
4 Konserniohjeen sitovuus	4
5 Kunnan toimielinten toimivallan jako.....	4
5.1. Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen.....	4
6 Kunnan tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa.....	4
7 Konserniraportointi	5
Kuntakonsernin talouden ja toiminnan suunnittelu ja ohjaus	5
8 Konsernivalvonnan ja raportoinnin järjestäminen	5
9 Luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden turvaaminen.....	6
10 Velvollisuus hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa	6
11 Konsernin sisäiset palvelut.....	7
12 Viestintä	8
13 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	9
14 Kuntakonsernin tarkastus.....	9
15 Konserniohjeen voimaantulo	9

1 Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Kunnan konserniohjeella luodaan puitteet omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kuntakonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kuntakonsernin kokonaisuuden huomioiden.

2 Soveltamisala

Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä. Ohjetta sovelletaan soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa.

Pyhännän kuntakonserniin kuuluvat seuraavat kunnan määräysvallassa olevat tytäryhteisöt:

Kiinteistö Oy Pyhännän Teollisuushallit	100,00 %
Kiinteistö Oy Pyhännän Ukonojankartano	100,00 %
As Oy Pyhännän Kirkkotie	65,24 %
Pyhännän Vesi Oy	63,70 %
Pyhännän Malmitori Oy	60,06 %
As Pyhännän Tavastkenkä	50,28 %

Osakkuusyhteisö on konserniin kuulumaton yhteisö, jossa kunnalla on huomattava vaikutusvalta. Kunta omistaa osakkuusyhteisöstä suoraan tai tytäryhteisönsä kautta vähintään viidesosan mutta enintään puolet sekä osakkuusyhteisön pääomasta että äänimäärästä.

Pyhännän kunnan osakkuusyhteisöjä ovat seuraavat yhteisöt:

As Oy Pyhännän Rantakoivu	50,00 %
Siikalatvan Keskuspuhdistamo Oy	21,00 %

Kunta on jäsenenä seuraavissa kuntayhtymissä:

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri	0,56 %
Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä	1,11 %
Haapaveden-Siikalatvan seudun kuntayhtymä	11,28 %
Pohjois-Pohjanmaan liitto	0,49 %

3 Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Valtuusto päättää kuntalain 14 §:n mukaisesti konserniohjeesta. Konserniohje käsitellään ja hyväksytään lisäksi kunnan tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan.

Ohjeiden noudattamista valvoo kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Kunnanhallitus voi antaa ohjetta koskevia tarkempia menettelytapaohjeita.

4 Konserniohjeen sitovuus

Kuntakonsernissa hyväksytyä konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai säännöistä muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet.

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta kirjallisesti konsernijohdolle.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

5 Kunnan toimielinten toimivallan jako

Konsernijohto sekä konsernijohdon tehtävät ja toimivallan jako on määritelty kunnan hallintosäännössä. Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja.

5.1. Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Pyhännän kunnan hallintosäännön mukaisesti kunnanhallitus vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista sekä nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet. Kunnan nimeämien edustajien on toimittava kunnanhallituksen asettamien tavoitteiden mukaisesti.

Kuntalain 47 §:n mukaan kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus sekä strateginen merkittävyys.

Hallitusehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Tytäryhteisöjen hallituksiin nimetään kuntakonsernin ulkopuolisia henkilöitä, mikäli se on kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua.

6 Kunnan tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa

Tytäryhteisöjen toiminta tulee järjestää hyvän hallintotavan mukaisesti. Niiden tulee toimia avoimesti, läpinäkyvästi ja vastuuntuntoisesti siten, että yhteisö organisoidaan ja sen toiminta suunnitellaan, johdetaan ja harjoitetaan noudattaen ammatillisia, liiketalouden ja lainsäädännön vaatimuksia sekä kestäväen kehityksen periaatteita ja että yhteisö hoitaa varojaan huolellisesti, tuottavasti ja taloudellisesti.

7 Konserniraportointi

Kuntakonsernin talouden ja toiminnan suunnittelu ja ohjaus

Osakeyhtiölain mukaan yhtiön hallitus huolehtii yhtiöiden hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisöjen liiketoiminnasta.

Kunnan talousarviossa ja –suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kuntaa sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista epävarmuustekijöistä.

Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista.

Lisäksi tytäryhteisöjen tulee toimittaa tietoja tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohtoon tarkemmin määrittelemällä tavalla.

Kirjanpito-, tilinpäätös- ja konsernitilinpäätösperiaatteet

Pyhännän kuntakonserniin kuuluvissa yhteisöissä noudatetaan kuntalain ja kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätösperiaatteita sekä määräyksiä. Konsernitilinpäätökseen kuuluvat konsernitu-loslaskelma, konsernitase ja konsernin rahoituslaskelma sekä tarvittavat liitteet.

Kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikauden tulee olla kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitolapaa.

Toiminnan ja talouden raportointi

Taloussuunnittelu

Osakeyhtiölain mukaan yhtiön hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Tytäryhteisöjen on toimitettava kunnalle vuosittain taloussuunnitelma, johon sisältyy tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelma kunnanhallituksen erikseen antaman aikataulun mukaisesti.

Talousarvio, -suunnitelma ja investointiohjelma tulee laatia kunnan talousarviovalmistelun aikataulun mukaisesti. Investointiohjelman ja korjaussuunnitelman suunnittelukausi on viisi vuotta.

8 Konsernivalvonnan ja raportoinnin järjestäminen

Kunnan tytäryhteisöjen on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arviointiin ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisöjen tulee antaa seurantaa varten kunnalle konserniohjeen mukaiset raportit sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Tytäryhteisöillä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisöjen hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoitava viipymättä konsernijohtolle.

Raportointi

Tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan kirjallisena kunnanhallitukselle huhtikuun ja elokuun tilanteen mukaisesti. Raportissa seurataan budjetoitujen eurojen toteutumista tulos- ja rahoituslaskelmasella. Lisäksi ilmoitetaan investointien toteutumisprosentti. Tavoitteiden osalta raportoidaan elokuun tilanteen mukaisesti ja koko vuoden raportointi suoritetaan tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä.

Tytäryhteisön tulee toimittaa kunnalle tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten 28.2. mennessä. Konsernijohto antaa tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista ja aikatauluista.

Talousarvio, tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus on toimitettava tiedoksi taloushallintoon.

9 Luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden turvaaminen

Kunnan luottamushenkilöillä on oikeus saada kunnan viranomaisilta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita luottamushenkilö pitää toimessaan tarpeellisena ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan eivät ole vielä julkisia ja jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti hallintosihteerille.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tiedonsaantioikeuden nojalla saamia tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

10 Velvollisuus hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Tytäryhteisön on jo valmisteluvaiheessa hankittava kirjallinen konsernijohtoon kanta seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntastrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kuntaan
- hallituksen yhtiökokoukselle tekemästä voitonjakoehdotuksesta
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä ja sen muutokset
- yhtiön henkilöstön kannustinjärjestelmä ja sen muutokset
- pääomarakenteen muuttaminen

- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja –anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset, merkittävät henkilöstöpoliittiset ratkaisut
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta ja vaihtaminen
- eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen

Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä kokouksessa, kun ennakkokäsityksen alaisesta asiasta tehdään päätös hallituksen kokouksessa.

Mikäli ennakkokäsitysmenettelyn piiriin kuuluvasta asiasta päättäminen kuuluu yhtiökokoukselle, konsernijohdon määrittämä taho huolehtii siitä, että tarvittaessa pöytäkirjanotteeseen, jolla henkilö valtuutetaan edustamaan kuntaa yhtiökokouksessa, sisällytetään kunnan kannanotto ennakkokäsitysmenettelyn alaiseen asiaan.

Lopullinen päätösvalta ja vastuu ennakkokäsitystä edellyttävästä asiasta on aina yhteisön omalla päätöksentekovelvollisuudella, vaikka kunnan ennakkokäsitys päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

11 Konsernin sisäiset palvelut

Hankinnat

Tytäryhteisöjen tulee kilpailuttaa hankintansa noudattaen julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä. Hankintojen toteuttamisessa on huomioitava myös kunnan hankintaohje.

Hankintojen yhteydessä ei saa antaa eikä ottaa vastaan lahjoja, palvelusuorituksia tai muita palveluita toimittajilta. Henkilökohtaisia hankintoja ei saa suorittaa kunnan hankintojen yhteydessä eikä käyttää kunnan hankintasopimuksia omaksi edukseen. Lisäksi hankinnoissa on huomioitava mahdolliset esteellisyysäännökset.

Kunnan toiminta markkinoilla

Kuntalain 126 §:n mukaan kunnan hoitaessa 7§:ssä tarkoitettua tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla, kunnan on annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus). Kuntalain 126 § 2 momentissa mainitaan tilanteet, missä kunnan ei katsota toimivan kilpailutilanteessa markkinoilla.

Rahoitus- ja sijoitustoiminta

Tytäryhteisöjen lainat tulee kilpailuttaa hankintalain edellyttämällä tavalla.

Takaukset

Kuntalain 129 §:n mukaan kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski.

Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla. Tytäryhteisön tulee laatia takauspyynnön liitteeksi selvitys takaukseen mahdollisesti liittyvistä riskeistä.

Kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa. Lisäksi takauksia ja lainoja myönnettäessä tulee ottaa huomioon valtioneuvoston määräykset ja kilpailulain 4 a luvussa määritelty kilpailuneutraliteettia koskeva sääntely.

Takaukseen liittyvät ehdot hyväksyy kunnanvaltuusto takauspäätöksen yhteydessä tai kunnanhallitus ennen takauksen täytäntöönpanoa.

Tytäryhteisö ei saa ilman kunnanhallituksen suostumusta antaa takauksia tai muita vastaavia sitoumuksia.

Perintä

Kunnan ja tytäryhteisön tulee käyttää mahdollisuuksien mukaan samaa perintätoimistoa.

Henkilöstöpolitiikka

Tytäryhteisöjen tulee noudattaa soveltuvin osin kunnan henkilöstöpolitiikan periaatteita.

Asiakirjahallinta

Tytäryhteisön asiakirjahallinta hoidetaan arkistolain mukaisesti ja on yhdenmukainen kunnan asiakirjahallinnan kanssa.

12 Viestintä

Kuntalain 29§:n mukaisesti kunnan on tiedotettava kunnan toiminnasta asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin osallistumisen yhteistoimintaan tai muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Hyvä hallinnointi edellyttää luotettavaa ja riittävää tiedottamista. Tytäryhteisön on myös omaloitteisesti tiedotettava toiminnastaan ja taloudestaan. Yhteisön on informoitava kuntaa ennen

merkittävän asian julkiseksi tuloa. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja yhteisön hallituksen on huolehdittava, että tiedottaminen on lainmukaista ja riittävää.

13 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen kuuluu tytäryhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajan vastuulle. Tytäryhteisöjen hallitusten on huolehdittava siitä, että yhteisössä on määritelty sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet ja menettelyt osaksi johtamista ja päätöksentekoa. Lisäksi tytäryhteisöissä on seurattava sisäisen valvonnan toimivuutta. Tytäryhteisön toimitusjohtajan on huolehdittava riittävän ja toimivan sisäisen valvonnan toteuttamisesta ja ylläpitämisestä sekä toimivuuden varmistamisesta.

14 Kuntakonsernin tarkastus

Tilintarkastus

Kunnan tytäryhteisöjen tilintarkastajaksi valitaan kunnan tilintarkastusyhteisö. Kaikissa kunnan tytäryhteisöissä tulee valita tilintarkastaja, vaikka yhteisöä koskevat säännökset sallisivat myös toiminnantarkastajan valitsemisen.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen ja kuntakonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

15 Konserniohjeen voimaantulo

Konserniohjeet tulevat voimaan 1.9.2019. Konserniohjeet tulee hyväksyä tytäryhteisöjen hallituksissa tai vastaavissa toimielimissä.